

MINISTERSTVO ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Jaroslav IZÁK
minister

Bratislava 8. novembra 2007
Číslo: 87/2007-rozkl.

Slovenský rybársky zväz - Rada Žilina Sekreteriát	
Dátum: 16 -11- 2007	
Evidenčné číslo: 2554	Číslo spisu:
Prílohy/listy: Prdv -	Učtovanie

Rozhodnutie

do: 7V Podľa § 61 ods. 2 a 3 v spojení s § 59 ods. 1 a 2 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „správny poriadok“) a na návrh osobitnej komisie ministra životného prostredia Slovenskej republiky pre konanie vo veciach rozkladov (ďalej len „rozkladová komisia“) zriadenej podľa ustanovenia § 61 ods. 2 správneho poriadku

z a m i e t a m

rozklad Slovenskej ornitologickej spoločnosti/BirdLife Slovensko so sídlom v Bratislave, Mlynské Nivy 41 (ďalej len „SOS/BirdLife Slovensko“) podaný listom 3. 10. 2007 voči rozhodnutiu Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, odboru ochrany prírody (ďalej len „ministerstvo“) č. 7481/2007-2.1pil z 24. 9. 2007, ktorým Slovenskému rybárskemu zväzu - Rade Žilina so sídlom v Žiline, Andreja Kmeťa 20 (ďalej len „žiadateľ“):

- A. Povolilo výnimku zo zákazov ustanovených v § 35 ods. 1 písm. a) a b) zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny (ďalej len „zákon“). Výnimkou sa povoľuje žiadateľovi za účelom zníženia predačného tlaku kormorána veľkého na druhy rýb a ochrany ich biotopov, ako aj za účelom eliminácie vzniku škôd na rybej osádke, v termíne od nadobudnutia účinnosti rozhodnutia do 31. 3. 2008 a od 1. 10. 2008 do 31. 3. 2009, usmrtenie maximálne 800 jedincov kormorána veľkého (*Phalacrocorax carbo*) počas jednej zimnej sezóny a s tým súvisiace ich vyrušovanie na území vybraných lovných rybárskych revírov vymenovaných v prílohe rozhodnutia.
- B. Povolilo výnimku zo zákazov ustanovených v § 35 ods. 1 písm. b) zákona. Výnimkou sa povoľuje žiadateľovi za účelom zníženia predačného tlaku kormorána veľkého na druhy rýb a ochrany ich biotopov a eliminácie vzniku škôd na rybej osádke, v termíne od nadobudnutia účinnosti rozhodnutia do 31. 3. 2008 a od 1. 10. 2008 do 31. 3. 2009, vyrušovanie a plašenie kormorána veľkého na území vybraných lovných rybárskych revírov vymenovaných v prílohe rozhodnutia.
- C. Nepovolilo výnimku zo zákazov ustanovených v § 35 ods. 1 písm. a) zákona, t. j. nepovolilo usmrcovanie kormorána veľkého na území vybraných lovných rybárskych revírov vymenovaných v prílohe rozhodnutia.

Na vykonanie činností povolených rozhodnutím ministerstvo určilo podľa § 82 ods. 12 zákona podmienky v deviatich bodoch. Tieto bližšie určujú denný čas a iné podmienky odstrelu kormoránov (viditeľnosť, zamrznutie vodnej hladiny, prítomnosť a použitie poľovne upotrebitelného psa, možnosť strieľať len na letiace vtáky a za podmienok, že nebudú letieť v krdli s inými druhmi vtákov), ohlasovaciu povinnosť žiadateľa pred vykonaním odstrelu, povinnosť odsúhlasenia metódy plašenia so Štátnou ochranou prírody Slovenskej republiky

(ďalej len „organizácia ochrany prírody“), ako aj písomného odsúhlasenia odstrelu a plašenia kormoránov v termíne každoročne od 16. 1. do 31. 3. na území chráneného vtáčieho územia Horná Orava a navrhovaných chránených vtáčích území Kráľová, Medzibodrožie, Záhorské Pomoravie, Poiplie a Slňava. Ďalej podmienky určujú povolené počty usmrtených kormoránov v štyroch skupinách rybárskych revírov, povinnosť viesť o odstrel a ulovených jedincoch predpísanú evidenciu a oznamovať neodkladne každé usmrtenie kormoránov organizácii ochrany prírody a každoročne jej predkladať správu o uplatňovaní výnimky za predchádzajúce obdobie.

**Rozhodnutie ministerstva č. 7481/2007-2.1pil z 24. 9. 2007
p o t v r d z u j e m.**

Odôvodnenie:

Listom doručeným ministerstvu 4. 6. 2007 požiadal žiadateľ o povolenie výnimky na plašenie a lov kormorána veľkého na lovných rybárskych revíroch podľa priloženého zoznamu.

Ministerstvo v zmysle § 82 ods. 7 zákona upovedomilo o začatom správnom konaní štyri občianske združenia, vrátane SOS/BirdLife Slovensko, ktorá listom doručeným ministerstvu 21. 6. 2007 oznámila, že má záujem byť účastníkom tohto konania. Ministerstvo si pre rozhodnutie vo veci vyžiadalo stanovisko organizácie ochrany prírody, ktorá ho doručila listom č. ŠOP SR 1700/2007 z 27. 8. 2007, v ktorom odporučila povoliť výnimku zo zakázaných činností podľa § 35 ods. 1 písm. a) a b) zákona, čiže usmrtenie, vyrušovanie a plašenie kormorána veľkého na lovných rybárskych revíroch podľa prílohy. Toto stanovisko obsahuje aj návrh podmienok vykonania činností, ktoré je žiaduce v rozhodnutí o povolení výnimky určiť.

Ministerstvo v súlade s § 33 ods. 2 správneho poriadku predložilo listom z 28. 8. 2007 podklady pre rozhodnutie vo veci obom účastníkom konania. Pretože kormorán veľký je chránený druh živočícha, ktorý je zároveň zverou, ministerstvo listom z 20. 9. 2007 požiadalo v zmysle § 40 ods. 2 zákona Ministerstvo pôdohospodárstva Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo pôdohospodárstva“) o stanovisko vo veci povoľovania výnimky. K podkladom rozhodnutia sa vyjadrili obaja účastníci konania, súhlasné stanovisko s povolením výnimky vyjadrilo listom z 24. 9. 2007 aj ministerstvo pôdohospodárstva. Žiadateľ žiadal priradiť k lokalitám, na ktorých bude povolený odstrel, rybársky revír č. 3-3220-4-1 Revúca a vyradiť rybárske revíry č. 2-5180-1-2 VN Pukanec a č. 2-5500-1-2 VN Veľký Ďur. Zároveň žiadal upraviť niektoré navrhované podmienky povoľovanej výnimky. SOS/BirdLife Slovensko predložila stanovisko, v ktorom nesúhlasila s povolením výnimky, t. j. usmrtením, vyrušovaním a plašením jedincov kormorána veľkého na lovných rybárskych revíroch podľa prílohy listu ministerstva z dôvodu, že povolenie výnimky považuje za neodôvodnené a vedecky nepodložené.

Ministerstvo na základe týchto podkladov vydalo 24. 9. 2007 rozhodnutie č. 7481/2007-2.1pil, ktorým rozhodlo tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Proti rozhodnutiu ministerstva podala listom doručeným ministerstvu 3. 10. 2007 rozklad SOS/BirdLife Slovensko. Rozklad spĺňa podmienky stanovené správnym poriadkom na začatie konania o rozklade podľa § 61 správneho poriadku.

SOS/BirdLife Slovensko podanie rozkladu odôvodnila takto:

Ministerstvo v prílohe rozhodnutia uvádza pri jednotlivých rybárskych revíroch ustanovenie zákona, na základe ktorého bola výnimka povolená. Ministerstvo udáva dva dôvody podľa § 40 ods. 3: a) v záujme ochrany dotknutých druhov alebo ochrany prírodných biotopov, b) pri predchádzaní závažných škôd najmä na úrode, hospodárskych zvieratách, lesoch, chove rýb, chove poľovnej zveri, vodnom hospodárstve. Ani jeden dôvod však nijakým spôsobom nie je podložený preukaznými odbornými štúdiami alebo dátami získanými štandardnými vedeckými postupmi. V rozhodnutí, podkladoch rozhodnutia, stanovisku organizácie ochrany prírody, ako ani v žiadosti žiadateľa sa pri jednotlivých rybárskych revíroch neuvádza, k akým škodám dochádza (alebo sa na základe vedeckých štúdií predpokladajú). Taktiež sa v nich nešpecifikuje zoznam pôvodných chránených druhov rýb a stav ich populácií, ktoré kormorán počas zimovania ohrozuje na tých rybárskych revíroch, kde ministerstvo povolilo výnimku na plašenie a limitovaný odstrel. Žiadateľ, ani organizácia ochrany prírody neuvádzajú žiadne výsledky monitoringu, resp. výskumu ichtyocenóz, ktoré by povolenie výnimky na plašenie a odstrel kormoránov v rozsahu vydannej výnimky odôvodňovali, a to napriek tomu, že ichtyologický prieskum žiadateľ podľa našich informácií vykonal a výsledky postúpil organizácii ochrany prírody. Práve kvôli absencii vedeckých prác, ktoré by preukázali, že predácia kormoránom je hlavným faktorom, ktorý spôsobuje úbytok ichtyofauny (resp. hospodársky cenných druhov rýb a ohrozených alebo vzácných druhov národného alebo európskeho významu) považuje SOS/BirdLife Slovensko za neodôvodnené povolenie výnimky v riečnych ekosystémoch. Vypracovanie preukazných vedeckých prác je obzvlášť dôležité preto, že v zahraničí viacero prác nepreukázalo vplyv kormorána na ichtyocenózy. Na skladbu ichtyocenóz nepriaznivo vplýva mnoho antropických, ale aj prirodzených faktorov, nielen predácia kormoránom, napr. fragmentácia toku, zmeny druhovej skladby zarybňovaním, nadmerný rybolov a nevhodný vodný režim ovplyvňovaný vodnými nádržami. O týchto vplyvoch hovorí viacero štúdií. Podľa štúdie z Rakúska napriek intenzívnemu výskumu rôznych populačných a lokálnych faktorov na 14 lokalitách bola predácia významným faktorom pre úbytok rýb len na jednej lokalite. Podobne v Nemecku bol významný vplyv kormorána zistený len na malých riekach, ktoré možno porovnať dĺžkou a prietokom s Oravou a menšími tokmi. Na väčších tokoch ako Inn alebo Lech môže kormorán ovplyvniť populácie lipňa len v zahradených tečúcich regulovaných úsekoch. Na vodných nádržoch a štrkoviskách štatistiky vplyv kormorána na ichtyocenózy nepreukázali.

SOS/BirdLife Slovensko vyjadrila výhrady i k povoleniu výnimky podľa § 40 ods. 3 písm. b) zákona. Toto odôvodnenie povolenia výnimky ministerstvo uvádza pri vodných nádržoch, dolných a stredných úsekoch tokov (91 z 97 revírov, na ktorých bola povolená výnimka podľa tohto ustanovenia, sú kaprové vody). SOS/BirdLife Slovensko v stanovisku k podkladom rozhodnutia uviedla údaje, ktoré dokumentujú, že kormorán veľký sa na dolných a stredných úsekoch tokov na Slovensku vyskytoval ešte pred nárastom jeho populácie v Európe a jeho výskyt je tu stály. Početnosť kormorána veľkého počas migrácie a zimovania je na týchto úsekoch po náraste populácie v deväťdesiatych rokoch stabilná a nezvyšuje sa. Tvrdenie ministerstva v odôvodnení rozhodnutia, že povolenie usmrcovania kormorána veľkého odstrelom je odôvodnené za posledné roky niekoľkonásobne zvýšenou početnosťou európskej populácie poddruhu kormorána veľkého (*Phalacrocorax carbo sinensis*), nie je pravdivé na dolných tokoch riek Morava, Váh, Hron, Malý Dunaj a priláhlých vodných nádržoch. Veľké krdle kormorána možno pozorovať na tokoch už viac ako pätnásť rokov, na niektorých vodných nádržoch už 36 rokov. Absencia kormorána ako zimujúceho a migrujúceho druhu v dávnejšom období bola spôsobená jeho takmer úplným vyhynutím v Európe. Tento fakt dokazujú údaje od nezávislých rakúskych ornitológov na rieke Morave v mesiacoch november až marec v rokoch 1992 - 2007 v úseku od Dyje

po Dunaj. Celkový trend početnosti kormorána v tomto období možno hodnotiť ako stabilný, resp. mierne klesajúci v posledných rokoch. Tento mierny pokles pritom nesúvisí s prenasledovaním kormorána veľkého, pretože na rieke Morave v tomto období nebolo vydané žiadne povolenie na plašenie alebo odstrel kormoránov v Rakúsku a na Slovensku. Rovnaký trend možno zaznamenať podľa údajov SOS/BirdLife Slovensko zo sčítania vodného vtáctva aj na dolných tokoch rieky Váh, Hron, Malý Dunaj a na rieke Dunaj. Napríklad, na strednom Považí (úsek Váhu v okresoch Nové Mesto nad Váhom, Trenčín a Ilava) bolo zistených 518 jedincov v januári 2003, 828 jedincov v januári 2004 a 16 jedincov kormorána veľkého v januári 2005.

V zmysle smernice Rady 79/409/EHS o ochrane voľne žijúceho vtáctva (ďalej len „smernica“) musia byť prípadné škody závažné, aby mohla byť výnimka povolená. Súdny dvor v tejto súvislosti uviedol, že „cieľom ustanovení smernice nie je zabrániť hrozbe malých škôd.“ Teda, prípadný výskyt škody nestačí. Ak škoda ešte nie je zjavná, vysokú pravdepodobnosť vzniku škôd by mala preukázať minulé skúsenosť. Navyše, musí sa to týkať závažných škôd, súvisiacich s hospodárskymi záujmami, pri ktorých nejde len o obyčajný rušivý faktor a normálne riziko podnikania. Z tejto interpretácie vyplýva, že dané ustanovenie je využiteľné pri ochrane hospodárskych záujmov pri produkčnom chove rýb - teda podnikania. Lovné revíry neslúžia na chov rýb, je teda sporné, či možno ryby ulovené ich prirodzeným predátorom v prírodnom prostredí považovať za hospodársku škodu. Lovné revíry nie sú chovným zariadením, ale predovšetkým sú biotopom, ktorý poskytuje vhodné trofické a topické podmienky pre rozmnožovanie a prežívanie populácií rôznych druhov rýb. V zmysle tohto tvrdenia sa v lovných revíroch nevyskytujú len ryby vysadené žiadateľom, ale aj ryby, ktoré tu prirodzene prežívajú a rozmnožujú sa nezávisle od žiadateľa a hospodára lovného revíru. Je preto otázne, aká škoda naozaj žiadateľovi vzniká, obzvlášť keď je známe, že násady niektorých druhov rýb majú vysokú mortalitu. Ako však ukazujú údaje zo sčítaní, slovenské vodné toky, osobitne na juhu Slovenska, dlhodobo poskytujú vhodné trofické podmienky pre stabilnú populáciu kormorána veľkého, a preto nie je odôvodnené použitie § 40 ods. 3 zákona, pokiaľ nebude opak preukázaný štandardnými vedeckými metódami. SOS/BirdLife Slovensko priznáva, že dopad predácie kormorána veľkého na podhorských tokoch ako sú Orava, horný Váh a horný Hron môže byť významný, na účely povolenia výnimky je ho však treba dokladovať štandardnými vedeckými metódami.

SOS/BirdLife Slovensko ďalej nesúhlasí s územným rozsahom uplatňovania výnimky, pretože rozhodnutie v danom rozsahu nenaplní účel výnimky (v prípade, ak by bol preukázaný). Plašenie môže byť účinné, pokiaľ je obmedzené na menšie územie, resp. menšie toky. Pri plašení (a to aj v kombinácii s odstrelom limitovaného počtu jedincov) na väčšom území je toto opatrenie neúčinné, čo jednoznačne dokumentujú nielen výsledky z Bavorska, ale taktiež z Rakúska. V Rakúsku sa napriek sedemročnému monitoringu nepreukázalo, že by plašenie a strelba znížili celkový počet migrujúcich kormoránov. Na toto poukazujú údaje zo všetkých spolkových krajín Rakúska. Žiadne výraznejšie presuny krdľov v dôsledku plašenia neboli preukázané. Na základe rakúskych skúseností možno povedať, že strelba s cieľom zvýšenia efektivity plašenia na malých tokoch (so šírkou do 100m) je účinná niekoľko dní, maximálne týždňov, nie je však účinná s cieľom zníženia početnosti kormoránov. Na veľkých rakúskych tokoch (Mura a Dráva) nie je strelba úspešná vo všeobecnosti a najúčinnejšia je na malých vodných nádržiach s rozlohou do 100ha, kde môže byť účinnosť opatrenia niekoľko dní až mesiacov. SOS/BirdLife Slovensko u rakúskych výsledkov upozorňuje, že ministerstvo by sa malo pri argumentovaní svojich rozhodnutí opierať predovšetkým o nezávislých univerzitných pracovníkov, a nie členov a predsedov rakúskych rybárskych spolkov, ktorí logicky obhajujú rovnaké záujmy ako žiadateľ. Rovnako ako v Rakúsku, aj v Nemecku, okrem uvedeného prípadu v Bavorsku, je účinnosť strelby na zvýšenie efektivity plašenia alebo redukovania počtu kormoránov nízka. Na malých tokoch

(výsledky sú zhrnuté z celého Nemecka) so šírkou do 100m má opatrenie účinnosť niekoľko dní, rovnako aj na väčších tokoch a jazerách. SOS/BirdLife Slovensko podotýka, že podľa štúdie REDCAFE je síce pravda, že odstrel kormoránov sa vykonáva v 22 krajinách Európy, ale ako ukazujú výsledky z rovnakej štúdie a opäť z okolitých uvedených štátov, ktoré vykonávajú monitoring populácie kormorána najpodrobnejšie, odstrel kormoránov s cieľom zvýšenia efektivity plašenia alebo redukcie ich počtu nepriniesol také výsledky, aké očakáva žiadateľ.

SOS/BirdLife Slovensko zastáva postoj, že plašenie môže byť účinné len v tom prípade, ak sa nerealizuje celoplošne, ale len na najkritickejších úsekoch vodných tokov a v okolí týchto kritických úsekov bude na príľahlých lokalitách (v dosahu maximálne niekoľko desiatok kilometrov) kontinuálny úsek, kde plašenie kormoránov povolené nebude. Vyjadрила presvedčenie, že plašenie na celej dĺžke rieky Váh a Malý Dunaj bude mať za následok len premiestnenie nocovísk, zmenu stratégie lovu kormoránov tak, ako tomu bolo v Rakúsku. Preto nemôžu s povolením výnimky súhlasiť, osobitne keď samotné poľovanie je negatívny faktor pre výskyt vodného vtáctva a bude takto negatívne ovplyvňovať výskyt vodného vtáctva na tých lokalitách stredného a horného úseku Váhu, kde nie je tradícia poľovania na vodné vtáctvo. Osobitne sa odstrel dotkne potápača veľkého, ktorý zimuje v prevažnej miere na podhorských tokoch v závislosti od klimatických podmienok v počte do 500 jedincov. Na úsekoch, na ktorých má byť povolený odstrel, zimovalo v r. 2003 91% všetkých potápačov, v r. 2004 74% a v r. 2005 83% potápačov veľkých z celej populácie zimujúcej na Slovensku. Celkovo sa odstrel negatívne dotkne viac ako 34 nepoľovných druhov vodného vtáctva, zimujúcich na horských a podhorských tokoch na Slovensku.

SOS/BirdLife Slovensko nesúhlasí s odstreľom a plašením kormorána veľkého na Malom Dunaji, dolnom toku Váhu a Morave aj z dôvodu, že tieto lokality sú pravidelným zimoviskom kormorána malého (*Phalacrocorax pygmaeus*) a na Slovensku zimuje len do 200 jedincov tohto druhu. Žiadateľ nevysvetlil, ako chce eliminovať zámenu s príbuzným kormoránom veľkým rovnakej farby. Na dolnom toku Váhu sa výnimočne vyskytol aj kormorán chochlatý (*Phalacrocorax aristotelis*), ktorý je rovnako ľahko zameniteľný. S plašením na rieke Morave SOS/BirdLife Slovensko nesúhlasí aj preto, lebo v Rakúsku je práve rieka Morava územím, na ktorom plašenie a odstrel neboli povolené a považuje za vhodné zamýšľané opatrenia koordinovať aj so susednými štátmi a na základe skúseností v nich.

Odôvodňovanie povolenia výnimky na plašenie a usmrcovanie chráneného druhu tým, že rovnaká výnimka bola povolená v iných štátoch, nie je akceptovateľným dôvodom podľa § 40 zákona, najmä pokiaľ nie je doložená správa o účinnosti tohto riešenia a účinnosť v okolitých krajinách je buď sporná alebo veľmi nízka. Účinnosť navrhovaných opatrení by mala byť (popri skúmaní odôvodnenosti požiadavky na povolenie výnimky) základnou otázkou pri rozhodovaní o jej povolení.

Účinnosť letálnych a neletálnych metód plašenia nebola v odôvodnení rozhodnutia ministerstva uspokojivo vyriešená. Zatiaľ neboli predložené žiadne odborné štúdie ani zo strany žiadateľa, ministerstva, ani organizácie ochrany prírody, ktoré by štandardnými metódami vyhodnotili úspešnosť letálnych a neletálnych metód plašenia. Na jednej strane ministerstvo uvádza, že „na základe predchádzajúcich skúseností s plašením a odstreľom kormorána veľkého na vodných tokoch je možné konštatovať, že samotné neletálne plašenie nemá požadovaný efekt“, na druhej strane organizácia ochrany prírody vo svojom stanovisku uvádza: „Okrem aktívneho plašenia kormoránov na základe výnimky odporúčame a uprednostňujeme aj pasívne formy ochrany rýb a plašenia kormoránov, a to za použitia (inštalácie) imitácií postáv osôb. Tento spôsob bol úspešne odskúšaný na dunajských ramenách...“. Použitie letálnych metód plašenia je však možné len ako krajná možnosť vtedy, ak sú všetky ostatné metódy neúčinné.

SOS/BirdLife Slovensko ďalej namieta, že výnimka, ktorou sa povoľuje plašiť a usmrtiť určený počet kormorána veľkého, nie je vydaná v súlade so smernicou. Podľa Metodickéj príručky o love podľa smernice sa pre „povolenie výnimky z dôvodu ochrany rastlinstva a živočíšstva musí každý prípad dôkladne posúdiť a rozhodnúť podľa odporúčania orgánov na úseku ochrany. Pritom treba odpovedať na nasledujúce otázky:

- ide o ohrozené, zriedkavé alebo iné populácie prirodzene sa vyskytujúcich druhov s nepriaznivým stavom ochrany?
- je toto „rastlinstvo a živočíšstvo“ v horšom stave ochrany ako druhy, pre ktoré sa požaduje výnimka?
- sú s tým spojené iné dôležité súvislosti vo vzťahu k biodiverzite?
- sú dostupné vedecké dôkazy o dlhodobých vplyvoch na postihnutú populáciu?
- sú „iné uspokojujúce riešenia“ nedostupné, a teda regulácia populácie je nevyhnutná na účinné zníženie alebo zabránenie „ekologickým škodám“?

Text žiadosti, stanovisko organizácie ochrany prírody, podklady pre rozhodnutie, ani odôvodnenie rozhodnutia neposkytujú odpovede na tieto otázky.

V ďalšej časti rozkladu SOS/BirdLife Slovensko poukazuje na to, že podľa Metodickéj príručky o love podľa smernice sa pre povolenie výnimky z ochrany chráneného druhu uvádza aj dôvod zabránenia závažným škodám. Toto však súvisí s hospodárskym záujmom a prípadné škody musia byť závažné. Prípadný výskyt škôd nestačí. Ak škoda ešte nie je zjavná, vysokú pravdepodobnosť vzniku škôd by mala preukázať minulé skúsenosti. Musí ísť o závažné škody súvisiace s hospodárskymi záujmami, pri ktorých nejde len o obyčajný rušivý faktor a normálne riziko podnikania. SOS/BirdLife Slovensko preto poukazuje na to, že lovné revíry neslúžia na chov rýb. Podľa ich názoru nemožno ryby ulovené prirodzeným predátorom v prírodnom prostredí považovať za hospodársku škodu. Pri pominutí otázky, či možno straty rýb v dôsledku predácie kormoránom v ich prirodzenom prostredí považovať za hospodárske škody, opakovane upozorňuje, že minimálne na väčších vodných nádržiach a jazerách a na dolných a stredných úsekoch vodných tokov sú potravou tohto druhu z rybárskeho hľadiska menej významné, nie hospodársky cenné druhy rýb. Taktiež štúdie o vplyve kormorána na osádku rýb v takýchto biotopoch nepreukázali nepriaznivý vplyv na ichtyofaunu.

V závere rozkladu SOS/BirdLife Slovensko opakovane poukazuje na to, že plašenie kormorána veľkého takmer na celom území Slovenska s výnimkou Dunaja zníži účinnosť plašenia na lokalitách, kde kormorán objektívne môže ohroziť stav populácií niektorých druhov rýb, najmä na narušených podhorských úsekoch tokov.

Rozhodnutie ministerstva, podaný rozklad proti nemu, ako aj celý spisový materiál preskúmala rozkladová komisia s týmito závermi:

Ministerstvo povolilo výnimku z podmienok ochrany kormorána veľkého na vybraných vodných tokoch - lovných rybárskych revíroch - na základe odborného stanoviska organizácie ochrany prírody. Organizácia ochrany prírody je zriadená Ministerstvom životného prostredia Slovenskej republiky v súlade s § 65 ods. 1 písm. k) zákona a medzi jej hlavné činnosti patrí aj vypracovávanie odborných stanovísk pre rozhodovacie činnosti orgánov ochrany prírody. V rokoch 2006 - 2007 žiadateľ v spolupráci s organizáciou ochrany prírody vykonal ichtyologický prieskum na vybraných tokoch, celkom na 111 profiloch. Tento prieskum bol zameraný na zisťovanie vplyvu kormorána na rybie populácie. Z tohto dôvodu nemožno prijať námietku, že odôvodnenie povolenia výnimky nie je podložené odbornými štúdiami alebo údajmi získanými štandardnými vedeckými postupmi. Organizácia ochrany prírody pri posudzovaní odôvodnenosti žiadosti vychádzala z vlastných odborných poznatkov, štúdií a prieskumov, získaných v posledných rokoch najmä pre potreby spracovania odborných návrhov území európskeho významu, kde sú predmetom ochrany ichtyocenózy. Rozsah škôd

na vybraných úsekoch tokov doložil žiadateľ v stanovisku k podanému rozkladu (list č. 2332/07-OT z 11. 10. 2007, príloha č. 1 a 2). Z doplnených údajov vyplynulo, že vzniknuté škody na vybraných úsekoch tokov sa pohybujú v miliónoch korún. Pri povoľovaní výnimky ministerstvo sledovalo cieľ obmedziť vznik škôd. Vychádzalo pritom zo získaných poznatkov doma i v zahraničí.

SOS/BirdLife Slovensko pri námietke voči územnému rozsahu povolenej výnimky využíva zistenia zo zahraničia, podľa ktorých je celoplošný odstrel považovaný za neúčinný. Napriek tomu je v týchto krajinách plašenie podporované odstreľovaním vtákov uplatňované aj naďalej. Ministerstvo zistilo, že napr. v Českej republike bolo v posledných rokoch v mimohniezdnom období usmrtených viac ako 10 000 kormoránov, a to 2190 jedincov v r. 2006, 2222 jedincov v r. 2005, 3136 jedincov v r. 2004 a 3053 jedincov v r. 2003. Aj v Rakúsku je, podľa zistení organizácie ochrany prírody, plašenie kormoránov vykonávané na celom území (prítokoch Dunaja) s výnimkou samotného Dunaja, ktorý tvorí „oddychovú zónu“ tohto druhu. Napr. v Bavorsku, kde sa každoročne povoľuje odstrel cca 5000 jedincov kormorána v mimohniezdnom období, sa počas zimy vyskytuje na vodných tokoch asi 6500 jedincov tohto druhu. Z uvedeného vyplýva, že v Bavorsku je odstrel kormoránov málo účinným opatrením, pretože počas zimy sa na jeho vodných tokoch zdržiavajú prevažne inigrujúce jedince. Predpokladá sa, že jedince kormorána, ktoré sa vyskytujú počas zimného obdobia na Slovensku, sú prevažne stále. Podľa odporúčaní organizácie ochrany prírody sa javí ako vhodnejšie plašenie kormorána na celých úsekoch tokov, pretože ryby (či už pôvodné ichtyocenózy alebo rybársky atraktívne druhy) využívajú dlhšie úseky tokov na migráciu. Je možné, že plašením kormoránov na veľkom území dôjde len k priemiestneniu nocovísk, resp. vzniku viacerých menších nocovísk s nižším počtom jedincov a zníženým predačným vplyvom na ryby. Rozkladová komisia posúdila pripomienku SOS/BirdLife Slovensko, týkajúcu sa vyrušovania ostatných zimujúcich vodných vtákov, napr. potápača veľkého, ale aj ďalších vyše 30 druhov, ako náležitú. Určením podmienky č. 3 v rozhodnutí ministerstva sa však vplyv povolenej činnosti na tieto druhy vtákov významne obmedzí.

Rozkladová komisia sa nestotožnila s názorom SOS/BirdLife Slovensko, že rozhodnutie ministerstva nie je v súlade s ustanoveniami čl. 9 smernice. Nie je účelom tohto preskúmania analyzovať súlad napadnutého rozhodnutia so smernicou. Ustanovenia smernice boli do právneho poriadku Slovenskej republiky transponované, a to do § 40 ods. 3 písm. a) a b) zákona. Odstrel kormoránov ako podporná metóda plašenia v mimohniezdnom období je dlhodobo vykonávaný takmer vo všetkých členských štátoch Európskeho spoločenstva, kde vznikla potreba znižovať škody spôsobené týmto druhom. Všetky členské štáty sú povinné v zmysle čl. 9 smernice informovať Európsku komisiu o všetkých povolených výnimkách zo zakázaných činností voči druhom vtákov, chránených smernicou. Zatiaľ nebolo zaregistrované nijaké podanie, resp. súdny prípad, ktoré by nasvedčovali, že povoľovanie plašenia kormoránov, vrátane limitovaného odstreľovania jedincov, s cieľom obmedziť škody na biote a chove rýb je v rozpore s ustanoveniami smernice.

Rozkladová komisia vyjadrila názor, že pri posudzovaní odôvodnenosti žiadosti v zmysle ustanovení § 40 ods. 3 písm. a) a b) zákona ministerstvo vzalo do úvahy všetky otázky, ktorých zodpovedanie požaduje SOS/BirdLife Slovensko, a to najmä z týchto dôvodov:

- výnimka z dôvodu ochrany dotknutých druhov rýb a ich biotopov sa povolila v oblastiach, kde je predmetom ochrana vodných tokov a ich ichtyocenóz (toky navrhované ako územia európskeho významu pre ochranu rýb),
- na základe výsledkov štúdií a prieskumov na úsekoch riek Orava a Váh, ako aj prieskumu vykonaného žiadateľom v spolupráci s organizáciou ochrany prírody v r. 2006 - 2007 na 111 profiloch vodných tokov boli preukázané zmeny v početnosti rybích populácií, svedčiace o významnom predačnom vplyve kormorána,

- znížením početnosti a druhového zloženia ichtyocenóz v dôsledku potravných nárokov kormoránov môže dôjsť k nežiaducim zmenám v biodiverzite vodných tokov (úbytok potravných ponuky aj pre iné rybožravé vtáctvo, pre vydru riečnu a pod.),
- na základe hodnotenia výsledkov úlovkov rýb a zarybňovania vodných tokov na vybraných úsekoch je preukázané, že trend poklesu početnosti rybích populácií je dlhodobý,
- na vodných tokoch s prirodzeným charakterom dna a brehov, kde majú ryby dostatočné množstvo úkrytov, sa úspešnosť lovu rýb kormoránom znižuje asi na 10%. V súčasnosti je tento stav vodných tokov vplyvom technických úprav obmedzený. Nápravné opatrenia sú finančne a časovo náročné, preto i navrhované opatrenia na obmedzenie vplyvu kormorána na populácie rýb majú vyššiu naliehavosť,
- odporúčané plašenie kormoránov pomocou atráp žiadateľ pravdepodobne využije, na zvýšenie jeho účinnosti sa však môže v prípade potreby využiť i usmrcovanie vtákov odstrelom.

V rozhodnutí ministerstvo dostatočne odôvodnilo povolenie výnimky a vyrovnalo sa s námietkami a dôkazmi predloženými oboma účastníkmi konania. Ministerstvo v rozhodnutí určilo podmienky vykonávania činnosti na základe povolenej výnimky, ktoré majú zabezpečiť také zásahy do populácie kormorána veľkého na území Slovenskej republiky, ktoré neovplyvnia jeho hniezdnu populáciu, ale vytvoria predpoklady pre ochranu ichtyocenóz na vybraných lovných rybárskych revíroch.

Rozkladová komisia prihliadala i na hodnotenie účinnosti doteraz vydaných rozhodnutí na obmedzovanie predačného tlaku kormorána veľkého na ichtyocenózy na úsekoch slovenských riek. Rozhodnutie ministerstva vytvára podmienky pre ochranu rýb na vybraných tokoch počas dvoch zimných období. Početnosť vtákov zimujúcej populácie kormorána veľkého takéto opatrenie vyžaduje i z dôvodu, že podobné zásahy, vrátane usmrcovania vtákov, sú povolené vo väčšine štátov Európskej únie s podobnými ekologickými podmienkami.

K námietke SOS/BirdLife Slovensko voči povoleniu odstrelu kormorána veľkého na vybraných rybárskych revíroch a k tvrdeniu, že doteraz nebolo preukázané, že limitovaný odstrel zvyšuje účinnosť plašenia, rozkladová komisia ministra uviedla, že ministerstvo povolilo odstrel len na obmedzené obdobie, počas ktorého bude vyhodnotená jeho účinnosť. Prihliada sa pritom i na uplatňovanie odstrelu kormorána v niektorých štátoch Európskej únie.

Povolenie výnimky z podmienok ochrany chráneného druhu obmedzeného počtu jedincov kormorána veľkého na vybraných vodných tokoch neohrozí zachovanie jeho hniezdných populácií na Slovensku, ani v tých štátoch Európy, odkiaľ jedince prichádzajú zimovať na vodné toky na území Slovenska. Určenie časovej platnosti výnimky do 31. 3. 2009 a stanovený limit povoleného odstrelu jedincov má obmedziť škody spôsobené na rybách a zároveň prispieť k overeniu efektívnosti opatrenia na vodách tohto typu na našom území.

Rozkladová komisia ministra konštatovala, že ministerstvo vo svojom rozhodnutí použilo ustanovenie § 40 ods. 2 a 3 písm. a) a b) zákona a stav na vybraných rybárskych revíroch s výrazným vplyvom kormorána na populácie rýb posúdilo ako odôvodnený prípad pre povolenie výnimky z podmienok ochrany chráneného druhu.

Po preskúmaní rozkladu, napadnutého rozhodnutia a predloženého spisového materiálu konštatujem, že rozhodnutie je zákonné. Vzhľadom na uvedené bolo rozhodnuté tak, ako sa uvádza vo výrokovvej časti tohto rozhodnutia.

Poučenie:

Toto rozhodnutie je v zmysle ustanovenia § 61 ods. 2 správneho poriadku konečné a nemožno sa proti nemu odvolať. Toto rozhodnutie je preskúmateľné súdom.

Rozhodnutie dostanú:

1. Slovenský rybársky zväz - Rada Žilina, Andreja Kmeťa 20, 010 55 Žilina
2. Slovenská ornitologická spoločnosť/BirdLife Slovensko, Mlynské nivy 41, 821 09 Bratislava 2

Na vedomie:

1. Ministerstvo životného prostredia SR - odbor ochrany prírody (príloha – spisová dokumentácia)
2. Ministerstvo pôdohospodárstva, odbor štátnej správy lesného hospodárstva a poľovníctva, Dobrovičova 2, 812 66 Bratislava
3. Všetky krajské úrady životného prostredia
4. Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky, Lazovná 10, P.O.Box 5, 974 01 Banská Bystrica
5. Slovenská inšpekcia životného prostredia, Karloveská 2, 842 22 Bratislava